

КАРПАТСЬКИЙ ІНСТИТУТ ПІДПРИЄМНИЦТВА
ВНЗ “ВІДКРИТИЙ МІЖНАРОДНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
РОЗВИТКУ ЛЮДИНИ “УКРАЇНА”

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ КОМПЛЕКС
З КУРСУ
«ПОРІВНЯЛЬНА ЛЕКСИКОЛОГІЯ»
ДЛЯ СТУДЕНТІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ “ПЕРЕКЛАД”

Хуст-2005

Обговорено і схвалено

кафедрою перекладу

Карпатського інституту підприємництва

ВНЗ “Відкритий Міжнародний університет

розвитку людини “Україна”

Протокол №1 від 8 вересня 2005 р.

УКЛАЛА: к.ф.н. Добровольська Оксана Ярославівна

Затверджено

Методичною радою

Карпатського інституту підприємництва

ВНЗ “Відкритий Міжнародний

університет розвитку людини “Україна”

Протокол № 2 від 20.10.2005 р.

I. Мета і завдання курсу, його місце серед інших навчальних дисциплін

Навчальний курс “Порівняльна лексикологія” спрямований на вивчення типологічних особливостей лексичного складу англійської та української мов і базується на загальнонаукових засадах курсів лексикології даних мов.

Мета курсу – вирізнення схожості та численних відмінностей у словниковому складі обох мов поряд з визначенням основних закономірностей у накопиченні мовного лексичного запасу у процесі історичного розвитку мови в суспільстві.

Курс передбачає висвітлення таких проблем:

1. структурні методи вивчення лексичної системи мови та їх застосування у порівняльній лексикології;

2. слово як одиниця мови та його мотивованість в англійській та українській мовах;

3. словотвір; продуктивні типи словотворення в англійській та українській мовах; способи словотвору, характерні тільки для однієї з порівнюваних мов; okazіоналізми як перекладацька проблема;

4. етимологія; функціонування слів спільного походження у двох мовах; проблема запозичень та їхньої асиміляції; слова-інтернаціоналізми та проблеми хибних друзів перекладача;

5. значення слова та явища полісемії, омонімії, паронімії; асиметрія обсягів значення та функціональні відмінності англійських та українських слів, що вважаються еквівалентними;

6. зміни значення слів у двох мовах; метафоричний перенос значення; спільне та відмінне у метафоричному переносі значення найуживаніших груп слів;

7. стилістичне розшарування лексики у двох мовах; особливості лексики основних функціональних стилів в англійській та українській мовах;

8. англійська та українська фразеологія, проблеми фразеологічних еквівалентів та використання паремій у двох мовах.

Завдання курсу полягає у виробленні у студентів навичок конструктивного наукового аналізу, а також навичок самостійної роботи з референтивними матеріалами з фаху.

II. Тематичний план курсу

№	Теми занять	Форма навчання			
		Денна		Заочна	
		Л	П	Л	П
1.	Лексикологія як наука. Предмет та завдання порівняльної лексикології	2		0.5	
2.	Семасіологія	4	6	1	2
3.	Словотвір	4	2	0.5	1
4.	Функціональна диференціація лексики	2	2	0.5	1
5.	Фразеологія	2	2	0.5	1
6.	Етимологія словникових одиниць	2		0.5	
7.	Методи дослідження словникових одиниць	2	4	0.5	1
	Усього	18	16	4	6

III. РОБОЧА ПРОГРАМА

III. 1.Зміст тем дисципліни

Тема I. Лексикологія як наука. Предмет і завдання порівняльної лексикології.

Лексикологія як наука про словниковий склад мови. Основні поняття та терміни, якими оперує лексикологія. Предмет та завдання порівняльної лексикології. Розділи лексикології. Способи номінації і мотивованість лексичних одиниць. Словниковий склад як система лексичних одиниць. Слово як основна одиниця лексичної системи мови. Зовнішня та внутрішня структура слова. Еквівалент слова.

Рекомендована література: 2, 3, 6, 7,12, 13, 16, 18, 21, 22, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 34

Тема II. Семасіологія

Природа значення слова. Джерела мовної семантики. Принципи сучасної семантики. Мовна семантика. Фонетичний склад і значення слова. Значення і поняття. Значення і референт. Референтний підхід до значення слова. Функціональний підхід до значення. Атомізація значення. Стосунки тотожності значення. Типи значень: граматичне, лексичне, денотативне, конотативне; стилістичний компонент значення; емоційний компонент значення; поєднання стилістичного компонента та емоційного заряду слів; значення складових морфем слова; дистрибутивне значення. Мотивація значення: фонетико-морфологічна мотивація; етимологічна мотивація; морфологічна мотивація; мотивація, зумовлена семантичним полем; внутрішня опозиція значення. Зміна значення слова: причини і джерела семантичної зміни. Природа семантичної зміни значення. Семантичні закони. Наслідки зміни значення: розширення значення; звуження значення; погіршення значення; покращення (облагороджування) значення. Втрата значення. Полісемія слова: семантична неоднозначність і її типи; причини, типи і функції семантичних змін; діахронний підхід до багатозначності; синхронний стан багатозначності; типи лексичних значень багатозначного слова; лексичний контекст; граматичний контекст. Омонімія: місце омонімії в системі мови; історична омонімія; джерела омонімії в англійській та українській мовах; класифікація омонімів; омонімія і власні назви. Лексико-семантична класифікація словникового

складу. Гіперо-гіпонімічні ряди. Синонімія: критерії синонімії; види синонімів. Види антонімів.

Рекомендована література: 2, 3, 5, 6, 7, 12, 13, 14, 16, 18, 21, 22, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 34

Тема III. Словотвір

Функції та одиниці словотвору. Моделі опису. Комплексні одиниці системи словотвору: словотвірне гніздо; словотвірна парадигма; словотвірна категорія. Функціональний аспект системи словотвору: продуктивність, активність та вживаність словотвірних моделей. Словотвірне значення. Семантичний зв'язок словотвору з іншими підсистемами мови. Афіксальний словотвір: види афіксів; походження афіксів; комбінуюча здатність основ і афіксів. Конверсія: ознаки, притаманні конверсії у сучасних українській та англійській мовах; продуктивність конверсії; зв'язок конверсії з іншими типами словотвору; реконверсія; субстантивація прикметників; конвертивне прилягання; семантичні стосунки при конверсії; головні критерії семантичної деривації; діахронний підхід до конверсії; конверсія і транспозиція як різновиди словотвору. Словоскладання: сутність складного слова, його ознаки; компоненти складних слів та стосунки між ними; класифікація складних слів; творення складних слів. Другорядні типи словотвору: скорочення; чергування наголосу; зворотний словотвір; звукова імітація; фонетичне і морфологічне варіювання слова; редуплікація. Оказіоналізми.

Рекомендована література: 2, 3, 5, 6, 7, 12, 13, 14, 16, 18, 21, 22, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 34

Тема IV. Функціональна диференціація лексики

Функціональні стилі. Функціональна диференціація лексики англійської мови. Функціональна диференціація лексики української мови. Неологізми. Архаїзми та історичні дублети. Етимологічні дублети. Лексичні інтернаціоналізми. Діалекти і сленг. Шкільний сленг. Сленг журналістів і газетярів. Парламентський і політичний жаргон. Солдатський жаргон. Кокні. Табу і евфемізми. Внесок окремих осіб до лексичної скарбниці мови. Терміни і термінологія: визначення терміна і термінології; вимоги до терміна; розмовний варіант наукової мови; утворення псевдотермінів; слова-гібриди; епонімія; місномація; детермінологізація.

Рекомендована література: 2, 3, 6, 7, 8, 12, 13, 16, 18, 20, 21, 22, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 34, 35

Тема V. Фразеологія

Фразеологія як мовна дисципліна. Вільні словосполучення і фразеологізми. Лексична валентність. Структура стійких словосполучень. Методи дослідження фразеології. Метод семантичної ідентифікації. Значення фразеологізмів. Класифікація фразеологічних одиниць. Сисемність фразеології. Синонімія фразеологічних одиниць. Фразеологізми-антоніми. Полісемія фразеологічних одиниць. Стилїстична характеристика стійких сполучень. Джерела походження фразеологізмів та їх еквівалентність.

Рекомендована література: 2, 3, 4, 6, 7, 9, 11, 12, 13, 16, 17, 18, 21, 22, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 34

Тема VI. Етимологія

Етимологія слів англійської мови. Власномовна лексика. Залишки кельтських мов в англійській. Історичне підґрунтя виникнення лексичних запозичень в англійській мові. Природа та особливості іншомовних запозичень: елементи ранньолатинської мови; запозичення із скандинавських мов; запозичення із романських мов; четвертий шар латинських запозичень; елементи грецької мови; запозичення з інших германських мов; лексичні запозичення з часів раннього Відродження; запозичення із слов'янських мов. Лексика української мов з погляду походження. Українсько-англійські лексичні відповідності. Асиміляція запозичень. Фонетична адаптація. Граматична асиміляція. Лексична асиміляція. Вплив запозичень на обсяг словника і семантичну структуру.

Рекомендована література: 2, 3, 6, 7, 12, 13, 16, 18, 21, 22, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 34

Тема VII. Методи дослідження лексичних одиниць

Синхронія і діахронія в лексикології. Методи дослідження лексики. Мовні школи і структурне дослідження лексики. Будова мовної моделі. Додавання елементів до даної форми. Пропущення елементів мовної форми. Заміна одного лексичного елемента іншим (субституція). Перестановка мовних елементів. Дистрибутивний аналіз. Аналіз мовної системи за безпосередньо складовими. Трансформація однієї форми в

іншу. Семантична модель аналізу. Метод семантичних опозицій. Аналіз тексту. Статистичні методи дослідження лексики.

Рекомендована література: 1, 2, 3, 6, 7, 12, 13, 16, 18, 21, 22, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 34, 37

III. 2. Теми та перелік питань лекцій

Лекція 1. Лексикологія як наука. Предмет і завдання порівняльної лексикології.

1. Лексикологія як наука про словниковий склад мови.
2. Основні поняття та терміни, якими оперує лексикологія.
3. Предмет та завдання порівняльної лексикології.
4. Розділи лексикології.
5. Способи номінації і мотивованість лексичних одиниць.
6. Словниковий склад як система лексичних одиниць.
7. Слово як основна одиниця лексичної системи мови.
8. Зовнішня та внутрішня структура слова. Еквівалент слова.

Рекомендована література: 2, 3, 6, 7, 12, 13, 16, 18, 21, 22, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 34

Лекція 2. Значення лексичних одиниць

1. Природа значення слова.
2. Джерела мовної семантики.
3. Принципи сучасної семантики.
4. Мовна семантика.
5. Фонетичний склад і значення слова.
6. Значення і поняття.
7. Значення і референт.
8. Референтний підхід до значення слова.
9. Функціональний підхід до значення.
10. Атомізація значення.
11. Стосунки тотожності значення.
12. Типи значення:
 - а) граматичне значення;
 - б) лексичне значення;
 - в) денотативне і конотативне значення;
 - г) стилістичний компонент значення;
 - д) емоційний компонент значення
 - е) поєднання стилістичного компонента та емоційного заряду слів;

- є) значення складових морфем слова;
- ж) дистрибутивне значення.

Рекомендована література: 2, 3, 5, 6, 7, 12, 13, 14, 16, 18, 21, 22, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 34

Лекція 3. Мотивація та зміна значення. Семантичні зв'язки слів в лексичній системі сучасної англійської та української мов

1. Мотивація значення:

- а) фонетико-морфологічна мотивація;
- б) етимологічна мотивація;
- в) морфологічна мотивація;
- г) мотивація, зумовлена семантичним полем;
- д) внутрішня опозиція значення.

2. Зміна значення слова:

- а) причини і джерела семантичної зміни;
- б) природа семантичної зміни значення;
- в) семантичні закони.

3. Наслідки зміни значення:

- а) розширення значення;
- б) звуження значення;
- в) погіршення значення;
- г) покращення (облагороджування) значення.

4. Втрата значення.

5. Полісемія слова:

- а) семантична неоднозначність і її типи;
- б) причини, типи і функції семантичних змін;
- в) діахронний підхід до багатозначності;
- г) синхронний стан багатозначності;
- д) типи лексичних значень багатозначного слова;
- е) лексичний контекст;
- є) граматичний контекст.

6. Омонімія:

- а) місце омонімії в системі мови;
- б) історична омонімія;
- в) джерела омонімії в англійській та українській мовах;
- г) класифікація омонімів;
- д) омонімія і власні назви.

7. Лексико-семантична класифікація словникового складу.

8. Гіперо-гіпонімічні ряди.

9. Синонімія:

- а) критерії синонімії;
- б) види синонімів.

10. Антонімія. Види антонімів.

Рекомендована література: 3, 5, 6, 7,12, 13, 14, 16, 18, 21, 22, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 34

Лекція 5. Словотвір та морфемна структура слова

1. Функції та одиниці словотвору.
2. Моделі опису.
3. Комплексні одиниці системи словотвору:
 - а) словотвірне гніздо;
 - б) словотвірна парадигма;
 - в) словотвірна категорія.
4. Функціональний аспект системи словотвору: продуктивність, активність та вживаність словотвірних моделей.
5. Словотвірне значення.
6. Семантичний зв'язок словотвору з іншими підсистемами мови.

Рекомендована література: 2, 3, 5, 6, 7,12, 13, 14, 16, 18, 21, 22, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 34

Лекція 5. Способи утворення слів у сучасній українській та англійській мовах

1. Афіксальний словотвір:
 - а) види афіксів;
 - б) походження афіксів;
 - в) комбінуюча здатність основ і афіксів.
2. Конверсія:
 - а) ознаки, притаманні конверсії у сучасних українській та англійській мовах;
 - б) продуктивність конверсії;
 - в) зв'язок конверсії з іншими типами словотвору;
 - г) реконверсія;
 - д) субстантивація прикметників;
 - е) конвертивне прилягання;
 - є) семантичні стосунки при конверсії;
 - ж) головні критерії семантичної деривації;
 - з) діахронний підхід до конверсії;
 - к) конверсія і транспозиція як різновиди словотвору.

3. Словоскладання:

- а) сутність складного слова, його ознаки;
- в) компоненти складних слів та стосунки між ними;
- с) класифікація складних слів;
- д) творення складних слів.

4. Другорядні типи словотвору:

- а) скорочення;
- б) чергування наголосу;
- в) зворотний словотвір;
- г) звукова імітація;
- д) фонетичне і морфологічне варіювання слова;
- е) редуплікація.

5. Оказіоналізми.

Рекомендована література: 2, 3, 5, 6, 7, 12, 13, 14, 16, 18, 21, 22, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 34

Лекція 6. Функціональна диференціація лексики

1. Функціональні стилі.
2. Функціональна диференціація лексики англійської мови.
3. Функціональна диференціація лексики української мови.
4. Неологізми.
5. Архаїзми та історичні дублети.
6. Етимологічні дублети.
7. Лексичні інтернаціоналізми.
8. Діалекти і сленг.
9. Шкільний сленг.
10. Сленг журналістів і газетярів.
11. Парламентський і політичний жаргон.
12. Солдатський жаргон.
13. Кокні.
14. Табу і евфемізми.
15. Внесок окремих осіб до лексичної скарбниці мови.
16. Терміни і термінологія:
 - (а) визначення терміна і термінології;
 - (б) вимоги до терміна;
 - (с) розмовний варіант наукової мови;
 - (д) утворення псевдотермінів;
 - (е) слова-гібриди;
 - (ф) епонімія;

- (g) місномація;
- (h) детермінологізація.

Рекомендована література: 2, 3, 6, 7, 8, 12, 13, 16, 18, 20, 21, 22, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 34, 35

Лекція 7. Фразеологія

1. Фразеологія як мовна дисципліна.
2. Вільні словосполучення і фразеологізми.
3. Лексична валентність.
4. Структура стійких словосполучень.
5. Методи дослідження фразеології.
6. Метод семантичної ідентифікації.
7. Значення фразеологізмів.
8. Класифікація фразеологічних одиниць.
9. Сисемність фразеології.
10. Синонімія фразеологічних одиниць.
11. Фразеологізми-антоніми.
12. Полісемія фразеологічних одиниць.
13. Стилїстична характеристика стійких сполучень.
14. Джерела походження фразеологізмів та їх еквівалентність..

Рекомендована література: 2, 3, 4, 6, 7, 9, 11, 12, 13, 16, 17, 18, 21, 22, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 34

Лекція 8. Етимологія

1. Етимологія слів англійської мови. Власномовна лексика.
2. Залишки кельтських мов в англійській.
3. Історичне підґрунтя виникнення лексичних запозичень в англійській мові.
4. Природа та особливості іншомовних запозичень:
 - а) елементи ранньолатинської мови;
 - б) запозичення із скандинавських мов;
 - в) запозичення із романських мов;
 - г) четвертий шар латинських запозичень;
 - д) елементи грецької мови;
 - е) запозичення з інших германських мов;
 - є) лексичні запозичення з часів раннього Відродження;
 - ж) запозичення із слов'янських мов.
5. Лексика української мов з погляду походження.
6. Українсько-англійські лексичні відповідності.

7. Асиміляція запозичень. Фонетична адаптація.
8. Граматична асиміляція.
9. Лексична асиміляція.
10. Вплив запозичень на обсяг словника і семантичну структуру

Рекомендована література: 2, 3, 6, 7, 12, 13, 16, 18, 21, 22, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 34

Лекція 9. Методи дослідження лексичних одиниць

1. Синхронія і діахронія в лексикології.
2. Методи дослідження лексики.
3. Мовні школи і структурне дослідження лексики.
4. Будова мовної моделі.
5. Додавання елементів до даної форми.
6. Пропущення елементів мовної форми.
7. Заміна одного лексичного елемента іншим (субституція).
8. Перестановка мовних елементів.
9. Дистрибутивний аналіз.
10. Аналіз мовної системи за безпосередньо складовими.
11. Трансформація однієї форми в іншу.
12. Семантична модель аналізу.
13. Метод семантичних опозицій.
14. Аналіз тексту.
15. Статистичні методи дослідження лексики.

Рекомендована література: 1, 2, 3, 6, 7, 12, 13, 16, 18, 21, 22, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 34, 37

III. 3. Теми та перелік питань семінарських занять

Заняття 1. Значення лексичних одиниць

1. Природа значення слова.
2. Джерела мовної семантики.
3. Принципи сучасної семантики.
4. Мовна семантика.
5. Фонетичний склад і значення слова.
6. Значення і поняття.
7. Значення і референт.
8. Референтний підхід до значення слова.
9. Функціональний підхід до значення.
10. Атомізація значення.
11. Стосунки тотожності значення.

Заняття 2. Аспекти і типи значень

1. Типи значень:

- а) граматичне значення;
- б) лексичне значення;
- в) денотативне і конотативне значення;
- г) стилістичний компонент значення;
- д) емоційний компонент значення;
- е) поєднання стилістичного компонента та емоційного заряду;
- є) значення складових морфем слова;
- ж) дистрибутивне значення.

2. Мотивація значення:

- а) фонетико-морфологічна мотивація;
- б) етимологічна мотивація;
- в) морфологічна мотивація;
- г) мотивація, зумовлена семантичним полем;
- д) внутрішня опозиція значення.

Заняття 3. Зміна значення слова

1. Причини і джерела семантичної зміни.

2. Природа семантичної зміни значення.

3. Семантичні закони.

4. Наслідки зміни значення.

5. Розширення значення.

6. Звуження значення.

7. Погіршення значення (пейоризація).

8. Покращення (облагороджування) значення.

9. Втрата значення.

10. Полісемія слова

- а) семантична неоднозначність і її типи;
- б) причини, типи і функції семантичних змін;
- в) діакронний підхід до багатозначності;
- г) синхронний стан багатозначності;
- д) типи лексичних значень багатозначного слова;
- е) лексичний контекст;
- є) граматичний контекст.

11. Омонімія:

- а) місце омонімії в системі мови;
- б) історична омонімія;

- в) джерела омонімії в англійській та українській мовах;
- г) класифікація омонімів;
- д) омонімія і власні назви

Заняття 4. Семантичні зв'язки слів в лексичній системі сучасної англійської та української мов

1. Лексико-семантична класифікація словникового складу.
2. Гіперо-гіпонімічні ряди.
3. Синонімія:

- а) критерії синонімії;
- б) види синонімів

4. Антонімія. Види антонімів.

Заняття 5. Способи утворення слів у сучасній українській та англійській мовах

1. Афіксальний словотвір:

- а) види афіксів;
- б) походження афіксів;
- в) комбінуюча здатність основ і афіксів.

2. Конверсія:

а) ознаки, притаманні конверсії у сучасних українській та англійській мовах;

- б) продуктивність конверсії;
- в) зв'язок конверсії з іншими типами словотвору;
- г) реконверсія;
- д) субстантивація прикметників;
- е) конвертивне прилягання;
- є) семантичні стосунки при конверсії;
- ж) головні критерії семантичної деривації;
- з) діахронний підхід до конверсії;
- к) конверсія і транспозиція як різновиди словотвору.

Заняття 6. Способи утворення слів у сучасній українській та англійській мовах

1. Словоскладання:

- а) сутність складного слова, його ознаки;
- в) компоненти складних слів та стосунки між ними;
- с) класифікація складних слів;

d) творення складних слів.

2. Другорядні типи словотвору:

а) скорочення;

б) чергування наголосу;

в) зворотний словотвір;

г) звукова імітація;

д) фонетичне і морфологічне варіювання слова;

е)редуплікація.

3. Оказіоналізми.

Заняття 7. Функціональна диференціація лексики

1. Функціональні стилі.

2. Функціональна диференціація лексики англійської мови.

3. Функціональна диференціація лексики української мови.

4. Неологізми.

5. Архаїзми та історичні дублети.

6. Етимологічні дублети.

7. Лексичні інтернаціоналізми.

8. Діалекти і сленг.

9. Шкільний сленг.

10.Сленг журналістів і газетярів.

11.Парламентський і політичний жаргон.

12.Солдатський жаргон.

13.Кокні.

14.Табу і евфемізми.

15.Внесок окремих осіб до лексичної скарбниці мови.

16.Терміни і термінологія:

(a) визначення терміна і термінології;

(b) вимоги до терміна;

(c) розмовний варіант наукової мови;

(d) утворення псевдотермінів;

(e) слова-гібриди;

(f) епонімія;

(g) місномація;

(h) детермінологізація.

Лекція 8. Фразеологія

1. Фразеологія як мовна дисципліна.

2. Вільні словосполучення і фразеологізми.

3. Лексична валентність.
4. Структура стійких словосполучень.
5. Методи дослідження фразеології.
6. Метод семантичної ідентифікації.
7. Значення фразеологізмів.
8. Класифікація фразеологічних одиниць.
9. Сисемність фразеології.
- 10.Синонімія фразеологічних одиниць.
- 11.Фразеологізми-антоніми.
- 12.Полісемія фразеологічних одиниць.
- 13.Стилістична характеристика стійких сполучень.
- 14.Джерела походження фразеологізмів та їх еквівалентність.

IV. САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ

IV.1. Теми, що винесено на самостійне опрацювання

№	Теми	Години
1.	Лексикографія Словник і лексикологія Типи сучасних словників Головні питання лексикографії Головні етапи історії розвитку словника Англійська лексикографія у XVIII-XIX ст. Коротка історія створення Оксфорд-ського словника Історія лексикографії в Україні	10
2.	Варіанти та діалекти англійської мови Основні варіанти англійської мови Англійська мова поза межами Британських островів Англійська мова у США Орфографічні відомості Типово американські лексичні відмінності Американські діалекти Англійська мова в Канаді Калькування лексичних елементів українською мовою в Північній Америці Англійська мова в Австралії Нестандартні варіанти англійської мови (креольські мови і піджин) Територіальні діалекти англійської мови на Британських островах та в США	10
	Усього	20

Рекомендована література:

I. 12, 16, 18, 22

II. 3, 16, 18, 22, 24, 26, 36

IV.2. Питання для самоконтролю, поточного та підсумкового контролю

1. Лексикологія як наука про словниковий склад мови.
2. Основні поняття та терміни, якими оперує лексикологія.
3. Предмет та завдання порівняльної лексикології.
4. Розділи лексикології.
5. Способи номінації і мотивованість лексичних одиниць.
6. Словниковий склад як система лексичних одиниць.

7. Слово як основна одиниця лексичної системи мови.
8. Зовнішня структура слова.
9. Внутрішня структура слова.
10. Еквівалент слова.
11. Природа значення слова.
12. Джерела мовної семантики.
13. Принципи сучасної семантики.
14. Мовна семантика.
15. Фонетичний склад і значення слова.
16. Значення і поняття.
17. Значення і референт.
18. Референтний підхід до значення слова.
19. Функціональний підхід до значення.
20. Атомізація значення.
21. Стосунки тотожності значення.
22. Типи значень.
23. Граматичне значення.
24. Лексичне значення.
25. Денотативне і конотативне значення.
26. Стилiстичний компонент значення.
27. Емоційний компонент значення.
28. Поєднання стилістичного компонента та емоційного заряду слів.
29. Значення складових морфем слова.
30. Дистрибутивне значення.
31. Мотивація значення.
32. Фонетико-морфологічна мотивація.
33. Етимологічна мотивація.
34. Морфологічна мотивація.
35. Мотивація, зумовлена семантичним полем.
36. Внутрішня опозиція значення.
37. Зміна значення слова.
38. Причини і джерела семантичної зміни.
39. Природа семантичної зміни значення.
40. Семантичні закони.
41. Наслідки зміни значення.
42. Розширення значення.
43. Звуження значення.
44. Погіршення значення.
45. Покращення (облагороджування) значення.

46. Втрата значення.
47. Полісемія слова.
48. Семантична неоднозначність і її типи.
49. Причини, типи і функції семантичних змін.
50. Діахронний підхід до багатозначності.
51. Синхронний стан багатозначності.
52. Типи лексичних значень багатозначного слова.
53. Лексичний контекст.
54. Граматичний контекст.
55. Місце омонімії в системі мови.
56. Історична омонімія.
57. Джерела омонімії в англійській та українській мовах.
58. Класифікація омонімів.
59. Омонімія і власні назви.
60. Лексико-семантична класифікація словникового складу.
61. Гіперо-гіпонімічні ряди.
62. Синонімія. Критерії синонімії.
63. Види синонімів.
64. Антонімія.
65. Види антонімів.
66. Функції та одиниці словотвору.
67. Моделі опису.
68. Комплексні одиниці системи словотвору:
69. Продуктивність словотвірних моделей.
70. Активність словотвірних моделей.
71. Словоскладання.
72. Сутність складного слова, його ознаки.
73. Компоненти складних слів та стосунки між ними.
74. Класифікація складних слів.
75. Творення складних слів.
76. Другорядні типи словотвору.
77. Скорочення.
78. Чергування наголосу.
79. Зворотний словотвір.
80. Звукова імітація.
81. Фонетичне і морфологічне варіювання слова.
82. Редуплікація.
83. Вживаність словотвірних моделей.
84. Словотвірне значення.

85. Семантичний зв'язок словотвору з іншими підсистемами мови.
86. Оказіоналізми.
87. Функціональні стилі.
88. Функціональна диференціація лексики англійської мови.
89. Афіксальний словотвір.
90. Види афіксів.
91. Походження афіксів.
92. Комбінуюча здатність основ і афіксів.
93. Ознаки, притаманні конверсії у сучасних українській та англійській мовах.
94. Продуктивність конверсії.
95. Зв'язок конверсії з іншими типами словотвору.
96. Реконверсія.
97. Субстантивація прикметників.
98. Конвертивне прилягання.
99. Семантичні стосунки при конверсії.
100. Головні критерії семантичної деривації.
101. Діахронний підхід до конверсії.
102. Конверсія і транспозиція як різновиди словотвору.
103. Функціональна диференціація лексики української мови.
104. Неологізми.
105. Архаїзми та історичні дублети.
106. Етимологіні дублети.
107. Лексичні інтернаціоналізми.
108. Діалекти і сленг.
109. Шкільний сленг.
110. Сленг журналістів і газетярів.
111. Парламентський і політичний жаргон.
112. Солдатський жаргон
113. Кокні.
114. Табу і евфемізми.
115. Внесок окремих осіб до лексичної скарбниці мови.
116. Визначення терміна і термінології.
117. Вимоги до терміна.
118. Розмовний варіант наукової мови.
119. Утворення псевдотермінів.
120. Слова-гібриди.
121. Епонімія.
122. Місномація.

123. Детермінологізація.
124. Фразеологія як мовна дисципліна.
125. Вільні словосполучення і фразеологізми.
126. Лексична валентність.
127. Структура стійких словосполучень.
128. Методи дослідження фразеології.
129. Метод семантичної ідентифікації.
130. Значення фразеологізмів.
131. Класифікація фразеологічних одиниць.
132. Сисемність фразеології.
133. Синонімія фразеологічних одиниць.
134. Фразеологізми-антоніми.
135. Полісемія фразеологічних одиниць.
136. Стилїстична характеристика стійких сполучень.
137. Джерела походження фразеологізмів та їх еквівалентність..
138. Етимологія слів англійської мови. Власномовна лексика.
139. Залишки кельтських мов в англійській
140. Історичне підґрунтя виникнення лексичних запозичень в англійській мові.
141. Природа та особливості іншомовних запозичень в англійській мові.
142. Елементи ранньолатинської мови.
143. Запозичення із скандинавських мов.
144. Запозичення із романських мов.
145. Четвертий шар латинських запозичень.
146. Елементи грецької мови.
147. Запозичення з інших германських мов.
148. Лексичні запозичення з часів раннього Відродження.
149. Запозичення із слов'янських мов.
150. Лексика української мов з погляду походження.
151. Українсько-англійські лексичні відповідності.
152. Асиміляція запозичень. Фонетична адаптація.
153. Граматична асиміляція.
154. Лексична асиміляція.
155. Вплив запозичень на обсяг словника і семантичну структуру.

IV.3. Методичне пояснення до написання курсової роботи

Наукова робота студентів із курсу “Порівняльна лексиологія” здійснюється студентами під керівництвом викладача за такими розділами: “Семасіологія”, “Словотвір”, Функціональна диференціація лексики”, “Фразеологія”, “Етимологія”, “Методи дослідження лексичної системи”.

Контроль за ходом роботи, а також методична і методологічна консультації здійснюється викладачем-керівником наукової роботи відповідно до затвердженого кафедрою графіку консультацій. Студент зобов'язаний звітуватися перед викладачем про хід наукового дослідження з періодичністю, встановленою науковим керівником.

Результат наукового дослідження повідомляється студентом у вигляді доповіді на студентській підсумковій науково-практичній конференції, що відбувається наприкінці навчального року.

Оцінювання рівня та якості виконання наукового дослідження здійснюється комісією у складі трьох викладачів після обов'язкового публічного захисту студентом курсової роботи під час залікової сесії.

IV.4. Тематика курсових робіт

1. Способи номінації.
2. Мотивованість лексичних одиниць.
3. Словниковий склад як система лексичних одиниць.
4. Слово як основна одиниця лексичної системи мови.
5. Зовнішня та внутрішня структура слова.
6. Еквівалент слова.
7. Природа значення слова.
8. Джерела мовної семантики.
9. Принципи сучасної семантики.
10. Мовна семантика.
11. Фонетичний склад і значення слова.
12. Значення і поняття.
13. Значення і референт.
14. Референтний підхід до значення слова.
15. Функціональний підхід до значення.
16. Атомізація значення.
17. Стосунки тотожності значення.
18. Типи значень.
19. Граматичне значення.

20. Лексичне значення.
21. Денотативне і конотативне значення.
22. Стилiстичний компонент значення.
23. Емоційний компонент значення.
24. Поєднання стилістичного компонента та емоційного заряду слів.
25. Значення складових морфем слова.
26. Дистрибутивне значення.
27. Мотивація значення.
28. Фонетико-морфологічна мотивація.
29. Етимологічна мотивація.
30. Морфологічна мотивація.
31. Мотивація, зумовлена семантичним полем.
32. Внутрішня опозиція значення.
33. Зміна значення слова.
34. Причини і джерела семантичної зміни.
35. Природа семантичної зміни значення.
36. Семантичні закони.
37. Наслідки зміни значення.
38. Розширення значення.
39. Звуження значення.
40. Погіршення значення.
41. Покращення (облагороджування) значення.
42. Втрата значення.
43. Полісемія слова.
44. Семантична неоднозначність і її типи.
45. Причини, типи і функції семантичних змін.
46. Діахронний підхід до багатозначності.
47. Синхронний стан багатозначності.
48. Типи лексичних значень багатозначного слова.
49. Лексичний контекст.
50. Граматичний контекст.
51. Місце омонімії в системі мови.
52. Історична омонімія.
53. Джерела омонімії в англійській та українській мовах.
54. Класифікація омонімів.
55. Омонімія і власні назви.
56. Лексико-семантична класифікація словникового складу.
57. Гіперо-гіпонімічні ряди
58. Синонімія. Критерії синонімії.

59. Види синонімів.
60. Антонімія. Види антонімів.
61. Функції та одиниці словотвору.
62. Моделі опису.
63. Комплексні одиниці системи словотвору.
64. Продуктивність словотвірних моделей.
65. Активність словотвірних моделей.
66. Вживаність словотвірних моделей.
67. Словотвірне значення.
68. Семантичний зв'язок словотвору з іншими підсистемами мови.
69. Афіксальний словотвір.
70. Комбінуюча здатність основ і афіксів.
71. Ознаки, притаманні конверсії у сучасних українській та англійській мовах.
72. Продуктивність конверсії.
73. Зв'язок конверсії з іншими типами словотвору.
74. Реконверсія.
75. Субстантивація прикметників.
76. Конвертивне прилягання.
77. Семантичні стосунки при конверсії.
78. Головні критерії семантичної деривації.
79. Діахронний підхід до конверсії.
80. Конверсія і транспозиція як різновиди словотвору.
81. Словоскладання.
82. Сутність складного слова, його ознаки.
83. Компоненти складних слів та стосунки між ними.
84. Творення складних слів, їх класифікація.
85. Другорядні типи словотвору.
86. Скорочення.
87. Чергування наголосу.
88. Зворотний словотвір.
89. Звукова імітація.
90. Фонетичне і морфологічне варіювання слова.
91. Редуплікація.
92. Оказіоналізми.
93. Функціональні стилі.
94. Функціональна диференціація лексики англійської мови.
95. Функціональна диференціація лексики української мови.
96. Неологізми.
97. Архаїзми та історичні дублети.

98. Етимологічні дублети.
99. Лексичні інтернаціоналізми.
100. Проблеми функціональної диференціації лексики (діалекти і сленг, шкільний сленг, сленг журналістів і газетярів, парламентський і політичний жаргон, солдатський жаргон, кокні).
101. Табу і евфемізми.
102. Внесок окремих осіб до лексичної скарбниці мови.
103. Розмовний варіант наукової мови.
104. Проблеми термінології (утворення псевдотермінів, слова-гібриди, епонімія, місномація, детермінологізація).
105. Вільні словосполучення і фразеологізми.
106. Структура стійких словосполучень.
107. Методи дослідження фразеології.
108. Метод семантичної ідентифікації.
109. Значення фразеологізмів.
110. Класифікація фразеологічних одиниць.
111. Сисемність фразеології.
112. Синонімія та антонімія фразеологічних одиниць.
113. Полісемія фразеологічних одиниць.
114. Стилїстична характеристика стійких сполучень.
115. Джерела походження фразеологізмів та їх еквівалентність.
116. Етимологія слів англійської мови. Власномовна лексика.
117. Залишки кельтських мов в англійській
118. Історичне підґрунтя виникнення лексичних запозичень в англійській мові.
119. Природа та особливості іншомовних запозичень в англійській мові.
120. Елементи ранньолатинської мови.
121. Запозичення із скандинавських мов.
122. Запозичення із романських мов. Норманське завоювання.
123. Четвертий шар латинських запозичень.
124. Елементи грецької мови.
125. Запозичення з інших германських мов.
126. Лексичні запозичення з часів раннього Відродження.
127. Запозичення із слов'янських мов.
128. Лексика української мов з погляду походження.
129. Українсько-англійські лексичні відповідності.
130. Асиміляція запозичень. Фонетична адаптація.
131. Граматична асиміляція.
132. Лексична асиміляція.

133. Вплив запозичень на обсяг словника і семантичну структуру.

IV.5. Вимоги до виконання курсової роботи

1. Зміст і порядок виконання

1.1. Курсова робота виконується в міжсесійний період відповідно до плану, затвердженого на кафедрі..

2. Оформлення курсових робіт

2.1. Курсова робота подається у вигляді надрукованих на принтері листів формату А4 із титульним листом.

1.2. На титульному листі вказуються такі реквізити студента:

1.2.1. Назва ВНЗ

1.2.2. Назва дисципліни

1.2.3. Курс, група

1.2.4. Прізвище, ім'я, по-батькові.

2. Порядок звітування

2.1. Правильно оформлена курсова робота здається в навчальний відділ заочного відділення у встановлений термін для наступної передачі викладачеві для перевірки під час заліково-екзаменаційної сесії.

2.2. Курсова робота з позитивним відгуком керівника допускається до захисту, який відбувається у присутності комісії у встановлений деканатом термін.

2.3. Після закінчення екзаменаційної сесії курсова робота здається викладачем в навчальний відділ.

Зразок титульної сторінки курсової роботи

КАРПАТСЬКИЙ ІНСТИТУТ ПІДПРИЄМНИЦТВА
ВНЗ ВМУРол “УКРАЇНА”
ФАКУЛЬТЕТ ФІЛОЛОГІЇ ТА СОЦІАЛЬНИХ ТЕХНОЛОГІЙ
КАФЕДРА ПЕРЕКЛАДУ

шифр: _____
спеціальність: 6.030500

КУРСОВА РОБОТА
З КУРСУ
“ПОРІВНЯЛЬНА ЛЕКСИКОЛОГІЯ”

Виконав(ла):
студент(ка) __ курсу
групи _____ (з)

(П.І.П.)

Науковий керівник:

Хуст-2005

Список рекомендованої літератури

1. Апресян Ю.Д. Идеи и методы современной структурной лингвистики. М.: Просвещение, 1966.
2. Арбекова Т.И. Лексикология английского языка. М.: ВШ, 1977.
3. Арнольд И.В. Лексикология современного английского языка. М.: ВШ, 1986.
4. Баран Я.А. Основні питання загальної та німецької фразеології. Львів: Вища школа, 1980.
5. Беляевская Е.Г. Семантика слова. М.: ВШ, 1987.
6. Булаховський Л.А. Нариси з загального мовознавства. К.: Рад. шк., 1955.
7. Верба Л.Г. Порівняльна лексикологія англійської та української мов. Вінниця, Нова книга, 2003.
8. Головин Б.Н., Кобрин Р.Ю. Лингвистические основы учения о терминах. М.: ВШ, 1987.
9. Жуков В.П. Семантика фразеологических оборотов. М.: Просвещение, 1978.
10. Звегинцев В.А. Семасиология. М.: МГУ, 1957.
11. Зорівчак Р.П. Фразеологічна одиниця як перекладознавча категорія. Львів: Вищ. школа, 1983.
12. Карпенко Ю.О. Вступ до мовознавства. К.- Одеса: Либідь, 1991.
13. Кащеева М.А. Практикум по английской лексикологии. Л.: Просвещение, 1974.
14. Комлев Н.Г. Компоненты содержательной структуры слова. М.: МГУ, 1969.
15. Копыленко М.М., Попова З.Д. Очерк по общей фразеологии. Воронеж, 1972.
16. Кочерган М.П. Вступ до мовознавства. К.: Альма матер, 2004.
17. Кунин А.В. Английская фразеология. М.: Высш. шк., 1970.
18. Лексикология английского языка/ Р.З Гинзбург и др. М.: Высш. шк., 1979.
19. Лоя Я.В. История лингвистических учений. М.: Высш. шк., 1968.
20. Маковский М.М. Английские социальные диалекты. М.: Высш. шк., 1982.
21. Медникова Э.М. Практикум по лексикологии английского языка. М.: ВШ, 1978.
22. Мостовий М.І. Лексикологія англійської мови. Х.: Основи, 1993.
23. Омельченко Л.Ф. Продуктивные типы сложных слов в современном английском языке. К.: Высш. шк., 1981.
24. Орлов Г.А. Современный английский язык в Австралии. М.: Просвещение, 1978.
25. Пауль Г. Принципы истории языка. М.: ИИЛ, 1960.
26. Раєвська Н.М. Лексикологія англійської мови. К.: Вища школа, 1979.
27. Реформатский А.А. Введение в языковедение. М.: Просвещение, 1967.
28. Смирницкий А.И. Лексикология английского языка. М.: ИИЛ, 1956.

29. Уфимцева А.А. Лексикология// Теоретические проблемы советского языкознания. М.: Наука, 1968.
30. Уфимцева А.А. Слово в лексико-семантической системе языка. М.: Наука, 1968.
31. Уфимцева А.А. Опыт изучения лексики как системы. М.: Изд-во АН СССР, 1962.
32. Харитончик З.А. Лексикология английского языка. Минск, ВШ, 1992.
33. Царев П.В. Продуктивное именное словообразование в современном английском языке. М.: Изд-во МГУ, 1964.
34. Чейф У.Д. Значение и структура языка. М.: Прогресс, 1975.
35. Черкасская Е.Б. Стилистическая дифференциация словарного состава современного английского языка// ИЯШ, 1984, №2.
36. Швейцер А.Д. Очерк современного английского языка в США. М.: Просвещение, 1973.
37. Ярцева В.Н. Развитие национального литературного английского языка. М.: Наука, 1969.